

1 Dikxoro tsa sethsaba sa xeso, ke tse dilatelelanako tse; Mohlabe, Masumu, Popela, Lasete, Makokoropo, Raxanya, Naseokoma, Mongale, Sekxoka, Mohale, Sebase, Moyeni, Morei, Sodi, Thobetsane, Thekwane, Lewele, Mathake, Nkwane, Morema Lakweng, Tselane, Seerane, Maxomane, Shaai, Masilu, Ryane, Malesa, Lela, Nakxopa, Sekane, Mohafe, Lokkahla, Malatsi, le Seelise.

Mohlabe. Kxoro ena e bina tlou, moano wa rena ke rena Batubatse, empa ka re reta ke ba Mohlabe wa tswelen'a mokwala, wa maroladi a moxosi. Byale phoofolo ena xa ba eje, ka baka la xore wa ja c tswa disco, o lle mathopho. Ke xore batho ba na ba xo bina phcorolo ka e tee ba leloko ka le tee, byale ka molao a ba tseyane, o swanetse xo tsea leloko lesele, fela e no re ka baka la xore difane tsa bona di fapane, ba tseana, byale ka Masumu, Popela, Naseokoma, Makokoropo, Sebase, Lasete, Mola, Shaai, Malatsi le Seelise. Leleko ena e a tseelana, empa e bina selo se tec. La direla xore leloko le nape le tie, xwa se ke xwa ba le mothoka ya ka tlang'a tseana ka xare xa bona. Empha ba tswa npenq ka e iee bohlatsenyana sebo, Mohlabe le Masumu ke bana ba monna le mosadi, byale Masumu ke moxolo, fela o ile a se hlokomele melao ya papaxwe, xwa hlokomele moratho. Byale ditaelo ka moka a di fa moratho, le manaka a dipula. Byale mokxalabye a re, xo hwa, Masumu ke leina la xaxwe, a re, o nyaka dilo tsa papaxwe ka moka xa tsona, moratho a re, nna xape tse ke fileng ke papa nna se ke ka xo fa, byale ka xe ba rakisa motho yo a kxonaxo pula, ba re, awa Mohlabe ke kxosi ka xobane o laetswe. Masumu a napa a tloxa le sethsaba se sengwe ba eya monamalla a napile a re, xona le tsebe xa e sa le nna wa xeno, fela le ano la Batubatse ke nna, bana ba ka ka moka ba tla bitswa ka sefane sa Masumu. Awa bana ba xaxwe ba ile ba bitswa ka mokxowa o papaxwe bona a boletsexo ka ona.. Byale a belexa ngwana wa mosemanyana leina ba re, kelabatla, byale a mo tseisa mosadi, leina la mosadi Naseokoma. Byale xe batho ba

feta xoba moxalabye a yo kxopela boxobe a no kwa, bo xona fela ke moratha, byale mokxalabye a napa a re, ke lena Seokoma sa moratha, ke moka ba no bolela byale-byale, byale ka dikwero, kxathe ke moka e tla napa e ba sefane, xe kxoro ya bona e xolo, ba napa ba re, ke ren, Maseokoma sa moratha, fela ke Batubatse. Dikxoro tse dingwe tse na tsa bona xa ditsebye xabotse xore bona ekaba ba ile ba ethela byang. Mohlabe, o ile xe a belexa yaba mabele a thopola, byale ke xe ba morela leina le la Mohlabe, byale le yena bana ba xaxwe ba bitswa ka sefane sa Mohlabe. Xo tseyana ba tseana xabotse, ka kobane sewe ba sebingxo, ka moka xa bona ba ka se ke ba se ja, xe motho wa xo bina tlou a ka tseya wa xo bina phuthi, monna o swanetse xo ila mothopo wa mosadi le yena mosadi wa bo monna. Xe ba ka se ke ba dira byale, bana ba bona ba tla tswa diso, mohlomong tsa ba tsa ba xolofatsa, maoto yaba mosalo, (xo ruruxa). Xe ba ka fumana ba bulaille o tlou, xa ba e tswarele, ba ema kxole le bona, xore moyo wa yona wa se ke wa ba tupela, fela xe dinaka tsa yona di setse di fodile, ke xore disesana madi, ba ditswarela. Xe ba ka tswara madi a yona ba bolaille bana xae, ka moka ba yo tswa diso. Byale ka monna ba re, ke Mokokotla Tselane o bina tlou, byale ba ile ba ile xo tsoma, ba dumala ba se ke ba bolaya selo, erile maboyong, ba fumana tau e bolaile Thalo, byale ba ewela xodimo, moxolo wa xaxwe a re, xo yena o se ke wa tswarela phoofole ewe, e bolaile ke mothopo wa xeso, a xana a re, o ka re o bona re dumetse wa re ke lese, byang, nna xa ke ne taba ba tla nkobedisa ko ja xae, awa a mo homolela, a rwala a ya nayo ka xae, ba apeya ba ja. Mafelo bana ba xaxwe ba tswa diso ka moka xa bona, a lebala a thoma xo makala, moxolo a motsa xore ke ile ka xo botsa wa se ke wa nkwa. A nyaka ngaka ya nyakela setziba sa tau, ya phahlaxanya le dihlare a alafa bana, awa bana ba fola. Byale ngaka ya re o dirile ka kxole, o swanetse xo nthsa kxomo, a nthsa kxomo a lefa ngaka, nyatsa molala e hwile molaleng.

Mabakane kxoro ke ba xa Mohlabe, byale ka xe mmaxo bona ba ile ba mothopa, a tla a dula mona a dira lesaba le lentsi, byale

6.

lesaba le la nganambomo, yaba sefane sa bona yaba Mohlabe, empa leina la Mabakane lona xa le hwele. Ba bina tlou, bana ba bona rena ba xa Mohlabe re a ba tsea. Leina lena la Mabakane ke la dikwero, leina le letsebyaxo kudu ke ba xa Letsela-nokana. Dikwero tse ba ba kweraxo ka tsone ke xore, ba nyaka xo ekxodisa xo feta beng ba naxa. Byale ke xona ba re, ke ba xa Mabakane a ra ngei kxopa senamela lefaxo baxolo ba sa le namele.

Mongale Raxanya le kokrahla. Dikxoro tsena tsa ka xodimo, di bina nare, moano wa bona ba boyo Nkopetsi. Byale ka xe polelo e ngata ya batho, ba re kxomo le yona ke nare, fela ba e-ja ba re, ba bina nare ya naxa. Byale ka xe e sa ba nthse selo, awa ke nnete ba bina ya lefoka, empa le yona ya lefoka ba aja, byale wa bona xabotee xore batho ba ba lebetsé se ba xoba ba sebina. Ka xobane wa ja mothopo o swanetse xo tswa disco. Dikxoro.

7

tsena ke dikxoro taa Banareng, byale bona e sa le boxeloko^{lo} xe Banareng ba feta bona ba sala xa Mohlabe, ba re, kxosi ya rena ke Mohlabe, le lehono xo se byale, xa ba nyake xo tswa ka fase xa Mohlabe. Le xe Banareng ba ile xe ba fihla nokeng ya dikxutla-batho kxosi yaba ke Mahlo, ba napa ba re ba khutsa, yaba ke moka ba khutsetsitse ruri, yaba ke moka sefane sa bona ba napa ba re, ke bona ba xa Mahlo leina la xo khutsa yaba Bakhutswi, leina la noka yaba Makhutswi. Ka tsatsi le lengwe Kolokotela Raxanya o kile a fumana, batsomi ba bolaille nare, byale a thoma xo ja nabo, awa a se ke a ba le taba a fihla nayo xae, ba apeya ba ja le ngwana wa bona Nyatha Raxanya. Byale ka moraxo ngwana a tsena ka disco maotong, ba ile xe ba nyakela mokkopa wa nare, yaba disco di setse di dirile ngwana kotsi awa ba leka xo alafa, le lengwe leoto la fola, le lengwe la sita dingaka le dingakana, mafelong la fola ka nosi, empa la ba sexole, la no ruruxa la lekana le serope a sepela ka lona a se na taba, mohlang le tsoxile le baba awa o fumam eka motho o tla feta lefaseng. Lexa' xo le byale a no phela byale, fela mafelong o tla bolaya ke lona.

8

Sekxoka le yena o bina nare, ke monareng ya naxo ka fase xa taolo ya Mohlabe. Mohale o bina Kwena, xe ba e bolaile xa e twarele, empa dihlare tsa yona ba di sumisa ka xe kwena le mala a yona ke dihlare tsa xo thibela dihlare tsa xo bolaya, tsewe ba dithselaxo ka mabyaleng, xe o eya byaleng, o nthsa thsidi e senkae wa koma, xomme wa tsea lela la yona le lenyana wa le besa, ke moka wa le ja. Xe o ka nwa byala bya xo thsela sehlare, o tla hlatsa. Moyeni ke ba bina nku, moano wa bona ke Panakome. Kxoro ena xa eje nku, ba ja nku ba lle mothopho ba tswa diso. Bohlatse mokxalabye Moyeni, o ile xo hwa, ka moraxo a belaela, byale ditaola tsa re le swanetse xo falatsa madi lebitleng la xaxwe. Byale ba ya ba kxobakana bana ba mohu, ba bolela taba e, byale moxolo wa bona a re, re swanetse xo bolaya nku, byale ba bangwe ba xana, ba re, a e tla ja ke mang awa bona ka baka la xo hliompha moxolo wa bona, ba ile xe ba re ba yo tswara nku ya thsaba ka lebelo ya leba mowe lebitla le naxo xona, ya fihla ya robala, byale ba thoma xo makala, fela ba no ebolaya dipelo tsa bona di belaela, empa pelaelo ya mohu ya tswela pele, nama ya yona ba se ke ba eja, ka moka xa bona ba tswa diso, yaba phapano e kxolo, yaba motse wa thubexa ba ya ka matsatsakano. Byale e mongwe le e mongwe a ya a rapela badin. ka se a naxo le sona, ba bitsa dikxadi tsa bona, kxadi a e na lehloyo mowe ba mitsaxo o swanetse xo ya. Ke xore ka mokxwa owe ba xa Moyeni ba dirilexo ke ona ke phoso, mothopo xa ba o isi madimo.

10

Morei, Tselane le Mohofe. Dikxoro tsena ke ba bina tau. Empa dikano tsa bona xa di swane. Ba xa Tselane ke balaudi, ba boy a bofake. Morei, moano wa bona ba boy a lebyese ke ba xa Morei wa nthsana. Lohofe, ke balaudi ba molapcng. Tau ena byale ka xe e le mothopho, ba ilana nayo. Impa dihlare tsa yona ba disumisa. Dihlare tse byale ka ~~xx~~ makhura, letswnalo. Dihlare tsena ba di phahlaxanyu le dihlare tse dingwe, ke tsa xo thsosa batho. Ba bina tau ba ekana kudu ka phoofolo boxale kudu, ba re, xo bonaxala xore moloko wa ba bina tau o be o le boxale.

11

kxale mehleng ya dintwa. Pepere Morei ba kile ba bolaya tau, byale a re, e sane le madi a tsea letsalo le makhura a yona, byale a sehlabela ka ona, o ile a pherekana, a xafa. Dingaka tsa mo alafa, a ba kaone; fela ke setlaela. E be e sa le lesoxana, byale a dira taba e a seso a butsisa ba baxolo. Sodi o bina kxomo, ya xae, empa ba eja, byale ba ka kwera ka xore xa ba bine kxomo ba bina senkhukhununu, ka xobane xe e le mothopo wa bona ba oja, ba se ke ba dira keselo. Senkhukhununu ke selo se sengwe se dula ka masakeng a dikxomo, byale se na le lenaka ka le tee le byale ka la thsokudu, le sebopexo sa sona, se na le maoto a mane, le morotha, byale ba xa Sodi ba bina yona phoofolo ewe.

12

Thekwane, Lewele, Morema, Lokweng, Nkwane le Masilu. Dikxero tsena di bina phoofolo ka tee e lexo phuthi. Ke Bakone ba mmanakana tsa pudi ba xo tiya dikxopo le matsexo. Xa ba ej i phoofolo e, fela xona le monna yo mongwe ba re ke Pietrus Lewele yena, le motse wa xaxwe ba eja, byale xa e ba direle mokxwa, empa dikxoro tse dingwe awa ba ila kudukudu ruri. Monna yo Motantane Mohlabe ke mina tlou o ile a tsea Thswenyana Lokweng ke mina phuthi, byale mosadi a re xo monna o se ke wa ja phuthi. Byale ka xe Mohlabe a tseba xore phuthi e tsefa byang, a xana, awa mosadi a homola. Byale ba ile ba belexa ngwana a belexa a taba ke disco mmele ka moka, byale mosadi a re xo monna wa dibona ke ile ka xo botsa, byale monna a nyakela dingaka xore di thuse ngwana, byale dingaka tsa re o lle, mothopo wa bo mosadi wa xaxo. Byale dingaka tsa leka xo alafa ngwana, fela Lodimo wa thusa ngwana a fola. Byale monna a thoma xo ilela phuthi, fela a re, a xo ya kang, basadi ba no robala le batlabo ba bona mo lefakeng, e le xore ba ja phuthi mokxwa ya mohuta o, o sa be xona, taba e xo bonaxala xo ba dio dira.

13

Mahlakwana ba bina tlou, ke ditloxolo tsa Mohlabe. Empha meano wa bona ba ana ka xore ke bona ba xa Thobetsane, fela bu boy a maxokolo matlobotlobong za Karepo le Loxosi. Le bona ba etswara xabotse mothopong wa bona, ba hloka xo dira byale, bana ba bona ba ka hlaxelwa ke bolwetsi bya disco.

14

Mathake Thobetsane ke ba bina noko ke ba xa Thobetsane. Ke phoofolo e ngwe ya metlwa mmeleng wa yona. Sekxobela le bona ba bina noko fela ba fapane difaneng, moano wa bona ke ba xa Sekxobela sa Mareka Patse le Lefole, kxathe bala ba xa Thobetsane ke ba xa. Mohlakwana ba ana ka xo rialo, empa xo boy a boy a felo xo tee, maxokolo matlobotlobong a bo Xarepo le Moxosi.

15

Seerane ke ba bina nku, erile kxale papaxo bona a ja nku kxathe ke moano wa bona, byale bana ba xaxwe ba se ke bat swa diso, empa yaba ditlaela, ka moka ditloxolo tsa xaxwe le ditloxolonyana e noba ditlaela, mothopo wa bona o ba betse ka mokwua wa xo se loke, ka kobane mola e be e le bolwetse e be ba tla alafiwa. Ke leloko le tee le ba xa Moyene, fela papaxwe, leloko le la xa Seerane, e no re xe motse wa xa Moyene o phatlalla, ka baka la xo isa sedimbe sa nku badimong ba xabo, a napa a re ba xa Moyene ke ditlaela ba lle le nganga, ba lle molomo ntsotso, nna ke nna Seerane, e le xore le yena o ile a ja. Byale a napa bana ba xaxwe ba re, ke rena ba xa Seerane, ba dira leina la papaxo bona sefane.

Moxomane. Ke ba bina phala, ke phoofolo e botse kudu, e bile e na le nama ya bose kudu, fela le za xo le byale za ba ej i ka baka la xore ke mothopo wa bona. Moano wa bona ke Bakkalaka, ke Batswetla. Batsomi xe ba ile xo tsoma ba na le motho ya bina ng phoofolo e a ibinaxo, empa ba bolaya tsona ka maatla, yena yowe mmini wa phoofolo o dumetse, ka kobane ba bolaille mothopo wa xabo, fela ba tla leka ka matla xore Modimo o ka thuse ba bolae e ngwe, xe ba ka e bolaya ba tla mo xafela yona le ka masepa a yona. Byale mowe batsomi dipelo di tla thaba.

16

Byane. Ke ba bina phuthi, ke bakone ba mmanakana tsa pudi, xe ba leboxa ba re, axee mokone, wa xo tiya dikxopo le matsoxo. Monna ba re, ke labedietse, e be e le setsomi, byale tsatsi le lengwe le le lengwe xe ba ile xo tsoma a no bolaya diphuthi fela, byale a sa di ji, mafelong a bona xore yena a bolaya ke xo ja moroxo, a be a ja phuthi, a re, ke tla bona xore xo tla

hlaxang, e be e sa le lesoxana, awa xa a ka a hlaxelwa ke selo. A tsea mosadi byale mosadi o be a bina phala, awa a noya a bolaya ba e tla ba e ja ka babedi. Mafelong mossdi a ba le mpa, a belexa ngwana wa ngwanenyana, o ile a belexa e le sexole maoto a pherekane, yaba ba tsenya boloi bya xore ba loile ngwanaka a sa le kateng xa mmawwe, a tloxa a ya ngakeng xo kwella xore a molato ekaba keng, byale ditaola tsa motsa xore o lle mothopo nka baka lewe o belexaxo sexole, monna a fela maatla, a leka xore a ka mo alafisa byale a patelwa, ngwana ya noba motho wa xo sweta ka maraxo, monna le mosadi ba napa ba lesetsa xo ja phuthi, byale ba belexa bana ba xo loka.

17

Malesa. Ke ba bina thswene, ke batho ba ba binaxo phoefolo e bctee ka kobane e nyenya ke batho ka moka, xa e lewe e lewa ke ba banyana, fela bana ba ba binaxo yona xa ba ej. Thswene e na le dihlare tsa malwetsi a bana ba re ke a dithabeng, ke xore o bona ngwana xe a babya a sesotha dinala. Byale bolwetsi bya mohuta o, ba alafa ka diatlana le lerapo la thswenyana e nyana, ba hlakanthsitse le dihlare tse dingwe, byale le bona bana ba mothopo ona wa xa Malesa ba alafiwa ka tsona.

Maleto. Ba bina marabe (noxa). Moano wa bona ke balaudi. Noxa xa e lewe, empa e a lewa ka bohloko bya yona. Dingaka ba re xo bolaya, ba e simela ka lesimelo, byale xe yomile, ba e sila ba hlakanya le dihlare tse dingwe, ke moka xa bo fedile xo fetolwa ke bohloko, byale xe motho a lumilwe ke noxa, ba mo hlabela byona, byo bongwe a nwa, le bona ba xa Maleto ba dira byale. Ke tsela ewe ba re noxa e a lewa.

18

Makxopa ba bina noko, moano wa bona ke balaudi, ba fapane le ba xa Thobetsane ke ba bina noko, empa moano wa bona ba re Mohlakwana, le xo boy a ba boe felo, xo tee, balaudi maxalale, ba xa Thobetsane e le xore bona ba boy a Maxokolo. Kxoro tsa naxa tse tsa babina noko di a tseelana, ka baka la xore difane tsa bona di fapane.

Sokane ke babina nku. Ke leloko ka le tee la ba xa Moyene.

Ke xore ba xa Moyene e be e le ba xa Sokane, byale ka baka la

19

xore Sokane o ile a ja mothopo, byale Moyene a re, nna xa e sa-
le nna wa xa Sokane, sefane sa bana ba ka ke ba xa Moyene, byale
kxoro e be e le itee, byale ka baka le dikxoro di pedi. Byale
bona ba xa Sokane ka baka la xore papa wa bona o ile a ja
mothopo, mothopo wa bona, o ba abetse ka tsela e esalokaxo,
ditloxo lo le ditloxo lwan a xa di byale ka batho ba bangwe ka
baka la xore xa ba tsee basadi, mesemo wa bona ke xo tsama
ba sexela, byale ke byona bophelo bya bona.

END 702